

KAPPACYZM I GAMMACYZM ORAZ ICH PRZECIWIENSTWO- częstym problemem przedszkolaków

- **kappacyzm** – gdy dziecko nieprawidłowo wymawia głoskę [k],[ki],
- **gammacyzm** – gdy dziecko nieprawidłowo wymawia głoskę [g], [gi].

Parakappacyzm to zamiana głoski [k] na głoski [t] lub [h], np. [koń] na [toń] lub [hoń], [ki] na [ti], np. [kiwi] na [tiwi].

Paragammacyzm to zastępowanie głoski [g] głoską [d] np. [gol] realizowane są jako [dol] lub rzadziej [h] [hol], głoski [gi] głoską [di], czyli np. [gil] realizowane jak [dil].

W przypadku parakappacyzmu i paragammacyzmu może też zachodzić zamiana głosek tylnojęzykowych na jakiegokolwiek łatwiejsze dla dziecka głoski, np. [p], [b].

Mogikappacym i mogigammacyzm to brak realizacji głosek [k], [ki], [g], [gi] – dziecko opuszcza te głoski w swoich wypowiedziach, np. zamiast [koń] mówi [oń], zamiast [kiwi] mówi [iwi], nie mówi [guma] tylko [uma], nie jest wstanie powiedzieć [gil], więc mówi [il].

Nieprawidłowo realizowana głoska [h] również może być zastępowana innymi głoskami, np. głoską [f], najczęściej jednak jest opuszczana przez dzieci.

Głoska [k] jest spółgłoską tylnojęzykową, zwartą, twardą, ustną i bezdźwięczną.

Głoska [g] to spółgłoska tylnojęzykowa, zwarta, twarda, ustna i dźwięczna, różni się tym od głoski [k], że przy jej realizacji wprowadzane w ruch są wiązadła głosowe.

Głoska [h] to spółgłoska tylnojęzykowa, szczelinowa, twarda, ustna, bezdźwięczna.

Trzylatek, u którego rozwój mowy przebiega prawidłowo, powinien już poprawnie realizować głoski tylnojęzykowe: [k], [g], [h]. Głoski te pojawia się pomiędzy 2. a 3. r.ż.

Przyczyny występowania kappacyzmu i gammacyzmu oraz niewłaściwej artykulacji głoski [h].

- o niska sprawność ruchowa języka, głównie jego tylnej części, co związane jest nieprawidłowym wysklepieniem się tylnej części języka i brakiem zwarcia z podniebieniem miękkim,
- o wysokie podniebienie,
- o przerost trzeciego migdałka,
- o ankyloglosja, czyli skrócone wędzidełko podjęzykowe,
- o rozszczep podniebienia,
- o nieprawidłowe napięcie mięśniowe w obrębie jamy ustnej,
- o wady zgryzu,

- zaburzenia słuchu fonemowego,
- niedostateczna kontrola słuchowa,
- nieprawidłowe wzorce wymowy,
- brak stymulacji rozwoju mowy.

Całkowicie odmienną wadą wymowy jest nieprawidłowa realizacja głosek **przedniojęzykowych [t] i [d]**.

Głoski [t] i [d] zazwyczaj zastępowane są głoskami tylnojęzykowymi [k] i [t] np. [tata] na [kaka] lub [dom] na [gom]. Zdarza się również, że głoski [t] i [d] są opuszczane, wtedy dziecko zamiast [tama] mówi [ama], zamiast [dom] mówi [om]. Często zdarza się, również międzyzębowa realizacja głosek [t] i [d], wówczas czubek języka, zamiast zatrzymać się na górnych siekaczach, wchodzi między zęby.

Głoska [t] jest spółgłoską przedniojęzykowo – zębowa, zwarta, ustna, twarda, bezdźwięczną.

Głoska [d] jest spółgłoską przedniojęzykowo – zębową, zwartą, ustną, twardą, dźwięczną. Różni się tym od głoski [t], że przy jej realizacji wprawiane w ruch są wiązadła głosowe.

Dwulatek, u którego rozwój mowy przebiega prawidłowo, powinien już poprawnie realizować głoski przedniojęzykowo – zębowe: [t], [d], [n]. Głoski te pojawiają się pomiędzy 1. a 2. r.ż.

Nieprawidłowa realizacja głosek [t] i [d] może być związana:

- z nawykiem dotylnego układania języka z powodu długotrwałego używania smoczka, picia z butelki ze smoczkiem lub ssania kciuka (jest to najczęstsza przyczyna),
- ogólną niesprawnością języka np. nieprawidłową pionizacją,
- skróconym wędzidełkiem podjęzykowym,
- znacznie przerośniętymi migdałkami podniebiennymi,
- niedostateczną kontrolą słuchową,
- nieprawidłowymi wzorcami wymowy,
- brakiem stymulacji rozwoju mowy,
- zaburzeniami słuchu fonemowego.

Źródło:

- Sołtys-Chmielowicz: Zaburzenia artykulacji. Teoria i praktyka, Kraków 2008.
- Fonem.eu

Opracowanie:

Dagmara Gawenda – Drab, neurologopeda, pedagog